

Kommunägda företags roll på den svenska bredbandsmarknaden

Ett positionsdokument från Utsikt Bredband

Stora framtida utmaningar på bredbandsmarknaden

I regeringens bredbandsstrategi från 2010 fastställs en rad ambitiösa mål för framtidens svenska IT-infrastruktur. År 2020 bör 90 procent av alla hushåll och företag ha tillgång till bredband om minst 100 Mbit/s. Regeringen konstaterar att tillgång till kraftfullt bredband är en förutsättning för att företag och hushåll i alla delar av Sverige ska kunna utnyttja de möjligheter som modern IT-infrastruktur skapar. Analys av den samhällsekonomiska nyttan har gett tydliga resultat – utbyggnad av fiberbaserade bredbandsnät i Sverige har positiv inverkan på ekonomisk tillväxt och befolkningsutveckling.

Genom stora kommunala satsningar från början av 1990-talet har Sverige idag en stomme av fibernät som gör det möjligt för marknadens aktörer att konkurrera och skapa bästa möjliga erbjudande till kunderna. En aktuell studie från telekomföretaget Telenor visar tydligt att kommuner med egna bredbandsföretag ligger betydligt längre fram när det gäller utbyggnad av fibernät än kommuner som saknar denna kompetens. Trots detta råder det idag en osäkerhet kring de kommunägda bredbandsföretagens roll på marknaden.

I detta positionsdokument redovisar Utsikt Bredband sin syn på detta problem och föreslår ett antal åtgärder för att komma till rätta med de begränsningar som idag råder på bredbandsmarknaden i Sverige.

Kommunallagens lokaliseringsprincip begränsar

Enligt den så kallade lokaliseringsprincipen i kommunallagen får kommunägda bolag endast bedriva verksamhet inom ägarkommunens gränser. När det gäller bolag som arbetar med ledningsbunden infrastruktur skapar lagstiftningen ofta problem då kommungränsen sällan är en optimal avgränsning ur näthänseende. En strikt tolkning av kommunallagen tillåter exempelvis inte att bredbandsutbyggnad till en ort på landsbygden sker från befintligt nät i grannkommunen, även om det är betydligt närmare och mer kostnadseffektivt än att ansluta sig till den egna kommunens bredbandsnät.

Liksom all nätbaserad infrastruktur påverkas bredbandsverksamhet av skal faktorer. Genom större storlek på näten och därmed fler kunder kan kostnaden per kund sänkas. Samtidigt som det mellan de kommunägda bredbandsbolagen i Linköping och Mjölby är ett gott exempel på hur sådana samordningsfördelar kan uppnås. **Kommunallagens lokaliseringsprincip riskerar att hindra kommunala bredbandsbolag från att hitta**

effektiva skullösningar vilket på sikt är samhälls-ekonomiskt ohållbart.

För elrelaterad verksamhet – exempelvis elhandel och elnätverksamhet finns ett särskilt undantag från lokaliseringprincipen. Det är logiskt att en kommungräns inte är lämplig som grund för utformningen av ett elnät eller för att begränsa valet av elhandelsbolag. Samma princip borde tillämpas för kommunägda bredbandsnät som såväl tekniskt som affärsmässigt har stora likheter med elverksamhet. Det är också värt att notera att begränsningarna endast gäller svenska kommunägda bredbandsbolag. Inga begränsningar gäller exempelvis för utländska kommunägda bolag eller statliga bolag som exempelvis TeliaSonera som i huvudsak ägs av den svenska och finska staten.

Rollfördelning på bredbandsmarknaden

I Sverige används flera olika affärsupplägg för bredbandsverksamhet som skiljer sig åt beroende på var olika aktörer verkar i värdekedjan. De flesta kommunägda bredbandsnät är så kallade öppna nät där marknadsaktörer fritt kan sälja sina tjänster till kunden på konkurrensneutrala och ickediskriminerande villkor. Öppna nät leder till bättre tjänsteutbud för kunderna och till lägre priser genom konkurrensen i nätet. För att säkerställa att tjänsterna levereras på lika och rättvisa villkor är det naturligt att nätägaren inte är aktiv på tjänstemarknaden.

När det gäller övriga roller på marknaden, exempelvis drift av den aktiva utrustning som skickar information i bredbandsnäten har en del kommunägda bredbandsföretag valt engagera en extern part medan andra sköter denna verksamhet helt i egen regi. Andra nätoperatörer – exempelvis Utsikt bredband – har valt att i stor utsträckning låta marknaden avgöra vilka aktörer som ska agera i olika roller genom att öppna nätet för konkurrens på alla nivåer. Externa aktörer erbjuder hyra svartfiber av Utsikt för att med egen aktiv utrustning erbjuda kunderna tillgång till olika tjänster. Detta sker samtidigt som externa aktörer också kan erbjuda sina tjänster i det aktiva nätet – då är det Utsikt som förutom att äga svartfiber också driver, övervakar och underhåller det aktiva nätet. Genom att på marknadsmässiga villkor låta flera aktörer verka samtidigt i nätet skapas inte den monopolliknande situation som finns i de bredbandsnät där endast en aktör agerar i varje roll. Den konkurrens som denna öppenhet skapar bidrar i slutändan till att kunden får större valfrihet och lägre priser.

På en marknad där olika aktörer verkar i nätet utifrån lokala förutsättningar är det direkt olämpligt att låta kommunägda aktörers verksamhet begränsas av det kommunala territoriet. Om ett kommunägt bredbands-

företag ur nät- och marknadssynpunkt är den lämpligaste aktören i någon roll på en viss sträcka bör detta vara tillåtet utan begränsningar av kommunallagen, så länge det sker på affärsmässiga villkor i konkurrens med andra aktörer på marknaden.

Förslag för en bättre fungerande bredbandsmarknad

Utifrån den problematik som lyfts fram önskar Utsikt Bredband att regering och riksdag verkar för följande åtgärder:

- Utöka det så kallade elundantaget från kommunallagens lokaliseringprincip till att omfatta bredbandsinfrastruktur.
- Verka för öppna nät med konkurrens på alla nivåer.
- Verka för att kommunägda bredbandsbolag tillåts verka på bredbandsmarknaden på samma villkor som övriga aktörer.

Med ovanstående ändringar tillåts kommunägda bredbandsföretag att utvecklas och bidra till regeringens bredbandsstrategi i samverkan med statliga och privata aktörer. Det ger goda förutsättningar för en väl utbyggd IT-infrastruktur i hela landet vilket på sikt är en förutsättning för tillväxt och konkurrenskraft.

- 1) www.regeringen.se/content/1/c6/13/46/33/61e77df0.pdf
- 2) M. Forzani & C. Mattsson, Samhällsekonomisk inverkan av FTTH i Sverige – En förstudie åt Bredbandsforum, Acreo, 2011-09-30.
- 3) www.nexia.no/admin/upload/NBCI-report-v11.pdf
- 4) www.utsikt.se/utsikt/pressrum/nyheter/2010/12/pressmeddelande-nytt-regionalt-bredbands/index.xml
- 5) Svartfiber är en fiberoptisk kabel för sändare och mottagare (så kallat optopar).